

Dagsljusseminarium 2021-03-12 Frågor och svar

Dag Rundegren, Länsstyrelsen i Hallands län

Detta är svar på de flesta frågor som ställdes före och efter mötet. Föreläsarna som svarar på frågorna står själva för svaren. Förhoppningsvis kommer dessa frågor och svar öka medvetenheten och bidra till diskussion inom området!

Fråga 1: Hur mycket dagsljusredovisning är rimligt att kräva vid bygglovsansökan? T.ex vid skuggade lägen, udda fönsterplaceringar, udda planlösningar eller generellt för djupa verksamhetslokaler.

Sv: Se ex Pauls redovisning och svar nedan. MÖD- domar ger även viss vägledning, se genomgång av rättsfall. (Dag)

Fråga 2: Hur arbetar vi in dagsljuset i detaljplaner på bästa sätt?

Sv: Se ex Pauls redovisning. MÖD- domar ger även viss vägledning. Om kommunen har en dagsljuspolicy som utgör underlag i ÖP blir detta ett underlag för hur dagsljus för bebyggelse som detaljplaneläggs (Dag)

Fråga 3: Vad tror du är anledningen till att tendenser visar att vi är sämre idag att klara dagsljuskraven?

Sv: In our SBUF report we estimated that around 40% of rooms in multifamily housing do not meet 1% DF and that daylight performance can be linked to period of construction. The Pre 1930's buildings are often dark. A lot of this has to do with how windows are detailed but also with the type of planning (kvarterstad). Now we see a return to this kind of planning and that is a challenge for daylight. But I am not sure we can say that things are worse off today. Perhaps worse off when compared to the 30's 40's and 50's but not to other periods of construction. (Paul)

Översättning: I vår SBUF rapport uppskattade vi att ungefär 40 % av rummen i flerbostadshus inte klarar 1 % Dagsljusfaktor; DF tiden efter att byggnaderna uppförts. Före 1930 talet var byggnaderna ofta mörka. Detta berodde huvudsakligen på de då rådande kvartersstadsidealerna vilket vi nu ser en återgång till, att få in dagsljus i bebyggelsen kan vara en utmaning. Trenden är dock inte så tydlig att man kan påstå att situationen är sämre idag jämfört med den tiden, men om vi jämför med bostadsbyggandet under 30-50 talen är den det. (SBUF- Svenska Byggbranschens utvecklingsfond)

Ja, vi bygger tätt och tjocka hus. (Gunilla)

Det är ett uppmärksammat fenomen som försiggått under ett antal år och som har att göra med krav på förtätningar i första hand och att man praktiserar en mer sluten bebyggelse. Tidigare under 30- 60 tal var ett öppet byggnadssätt vanligt förekommande. Lamellhus i nordsydlig placering med genomgående lägenheter är en byggnadstyp avsedd att ta tillvara på dagsljus och solljus (Dag)

Fråga 4: Det känns som att det i vanliga enbostadshusprojekt kan bli väldigt övermäktigt att granska samtliga detaljer?

Sv: With few exceptions free standing villas will pass Boverket's requirement without problem so I see no advantage to demanding documentation of compliance for this kind of building. (Paul)

Översättning: Med några få undantag utgör inte friliggande enbostadshus några problem med att uppfylla Boverkets krav. För denna typ byggnader bör det inte krävas in redovisning för hur kraven efterlevs.

Dagsljusseminarium 2021-03-12 Frågor och svar

Dag Rundegren, Länsstyrelsen i Hallands län

Fråga 5: Hur ska omgivningspåverkan värderas? Alltså om det blir tvärmörkt i befintliga hus efter nybyggnation i närheten?

Sv: This is the big question for me. In Sweden, there is no good legislative framework so rights for neighboring properties is the source of much dispute. I think there is some potential to use the European Standard (both for daylight and sunlight) in such disputes. For more info please see the recent KTH thesis: <http://kth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1444495&dswid=8525> (Paul)

Översättning: Ja detta är frågan! Att det inte finns tillräckligt lagstöd, är en källa för klagomål från omgivande grannar. En tillämpning av EN- standard (både för dagsljus och solljus) i högre omfattning skulle framgångsrikt kunna förebygga en del av tvisterna. Se vidare KTH uppsats (länk ovan)

Vissa kommuner har kartlagt dagsljus i befintlig bebyggelse vilket kan tjäna som jämförelse när ny bebyggelse uppförs intill. Dagsljusutredningar behöver göras för att utröna detta. Om inte dagsljusutredning tas fram inledningsvis bör åtminstone först en skuggutredning tas fram, men den visar inte hur det är beställt med dagsljuset, så vida det inte är uppenbart man klarar detta. Om kommunen har en dagsljuspolicy som kan den ge underlag för vilken utredningsnivå som ska väljas. Se svar tidigare frågor (Dag)

Fråga 6: Det är ganska vanligt att man vill bygga till radhus och villor med ett inglasat uterum framför vardagsrummet, vilket försämrar dagsljuset. Tips på hur man kan resonera i sådana fall?

Sv: Its a bit of a complex question as this kind of room can potentially increase daylight access for occupants. In this manner it may be better to assess the dwelling unit in its entirety. This could mean calculation of the glazed outdoor area and the indoor space together but this seems to be on thin ice as far as BBR's definition of a room. SGBC has worked around this problem by having a policy where the glazing should be excluded if the glazing can be easily taken down. In this way, the glazed room is the same as any other hyresgäst Anpassning. But if the glazing is fixed it becomes less clear what to do. (Paul)

Översättning: Det är en komplex typ av frågeställning, vid användning av uterum får man tillgång till mer dagsljus. Man bör bedöma en bostad ur ett helhetsperspektiv. Detta kan medföra att man bakar ihop uterummet med inomhusdelen i bedömningen, men det kan stöta på problem med BBR som avser vistelserum (rum där människor vistas mer än tillfälligt i). SGBC (Sweden Green Building Council) har kringgått detta problem genom en policy som anger att när glasade partier lätt kan öppnas upp ska dessa undantas (från kontroll av dagsljus). Är det fasta partier är det inte lika tydligt vad som gäller.

Ja, det kan vara ett problem när man har fasta partier, är det partier som kan öppnas upp är det en annan sak. Har man ett glastak eller kanalplasttak bör problemen vara mindre (Dag)

Fråga 7: Sol och dagsljusanalys bör ju komma in i bygglovet. Men det är ju ett tekniskt egenskapskrav? Hur ser du på det?

Sv: Ja detta ska också bedömas i bygglovet, se vidare MÖD P 1341-16. (Dag)

Also see recent report for Kommitte för modernare byggregler. (Paul)

Översättning: Kommittén för Modernare byggregler verkade för begränsning av byggregler, men tog ändå upp att tillräckligt dagsljus som ett viktigt krav att följa redan i bygglov (istället för byggstart).

En del kommuner har Dagsljuspolicy, som Malmö, och begär in dagsljusstudie vid behov (Gunilla)

Dagsljusseminarium 2021-03-12 Frågor och svar

Dag Rundegren, Länsstyrelsen i Hallands län

Fråga 8: Förtydligande om omgivningspåverkan, dagsljusstudier görs ibland för tillkommande bebyggelse, men sällan för befintligt. Den påverkan redovisas oftast som solstudier.

Sv: To my way of thinking it is very problematic to limit ourselves to shadow diagrams (often referred to as 'solstudier') when we have so much more in terms of analysis tools. There are many studies that can be carried out and in my opinion we should be using these studies both to prove BBR is fulfilled in new building but also in existing properties. Again, please refer to this study for more info on existing properties. <http://kth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1444495&dswid=8525> (Paul)

Översättning: Som jag tänker är det mycket problematiskt att förlita oss på skuggstudier (ofta benämnda som "solstudier") när vi har så mycket bättre verktyg att använda. Mer behöver undersökas, och enligt min uppfattning behöver vi dels ta reda på om nya byggnader uppfyller BBR kraven och dels se hur befintlig bebyggelse påverkas. Återigen vill jag hänvisa till denna information om befintlig bebyggelse som står i KTH uppsatsen.

Fråga 9: Direkt solljus. Möjligt avsteg att ha lägenheter som endast har fönster i norr?

Sv: Det är kommunen som bedömer detta. Viss sol kommer även in från norr. (Gunilla)

Enl BBR 6:323 ska vistelserum i bostäder ha tillgång till direkt solljus, med undantag från studentbostäder om högst 35 kvm. Under sommarhalvåret under eftermiddagar- kvällar kommer sol in även från nordväst. Längre norrut kommer solen vid kvällstid mer mot norr. (Dag)

For BBR 6:323, a north facing apartment will receive direct sun so long as the windows are unobstructed. In courtyard buildings however this is often a problem. Many kommuns do not check for direct sun and generally speaking, there are too many apartments which do not meet BBR 6:323. We do occasionally get these kind of disputes and it is still part of the code and as such, this chapter should be enforced more frequently I think. (Paul)

Översättning: En lägenhet som vänder sig mot norr kommer att nås av solljus så länge som fönsterna inte är skuggade av omkringliggande byggnader. I kringbyggda gårdar är detta dock ett vanligt förekommande problem. En del kommuner granskar inte förslagen tillräckligt i förhållande till krav om solljus. Generellt är det för många lägenheter som inte klarar kraven i BBR 6:322. När avvägningar skall göras mellan olika intressen och krav är det viktigt att dagsljuset och soljuset inte glöms bort.

Fråga 10: Är det mer ok att det är sämre dagsljusfaktor på fasader i större stad än mindre? Även mindre städer bör förtätas, vad är lagom förtätning?

Sv: If we base our requirement on the notion of a minimum amount of daylight for health purposes then the requirement should be constant regardless of location. There seems to be some willingness to accept lower amounts of daylight in urban centers, regardless. But this practice seems to go against what the science is saying. (Paul)

Översättning: Om kraven skulle grunda sig på minsta mängd dagsljus för att det inte ska vara skadligt för hälsan, skulle kraven vara densamma oberoende vilken plats man utgår ifrån. Att för liten mängd dagsljus ibland accepteras i stadskärnor är inte förenligt med vetenskapliga hälsorön.

Sv: Domarna i rättsfallsgenomgången kan tjäna som viss vägledning, men när domar bedömer att dagsljuset inte är tillräckligt är det i riktigt dåliga situationer, när det är typ "källarlägenheter" Återigen har kommunen nytta av att ta fram riktlinjer att utgå ifrån. (Dag)

Dagsljusseminarium 2021-03-12 Frågor och svar

Dag Rundegren, Länsstyrelsen i Hallands län

Fråga 11: Är EU standarden en rekommendation som bör FÖREGÅ i prövning av nya detaljplaner-eller bör man i första hand förhålla sig till BBR?

Sv: När det gäller rekommendationer för direkt solljus i EU-standarderna som ska uppfyllas vid vårdagsjämning - vi hade ett fall där byggherren ville ha loftgångar mot söder. Detta skulle leda till att de klarar rekommendationen i mars, men inte alls under sommarhalvåret, när solen står högre. Så det hade varit hjälpsamt med ett förtydligande om det räcker med att kravet uppfylls någon dag under året eller om det krävs en längre period. (Från SBF Helsingborg i chatten)

Depends what your ambition level is. If you are just looking to avoid problems with compliance later down the road then for DP I would say that it is best to base your planning against those methods prescribed by the allmänna rådet (Daylight factor and AF). But the methods of the CEN standard are more nuanced so if you are concerned about the actual daylight quality, then it is better to work with the CEN methods. (Paul)

Översättning: Detta beror på ambitionsnivån i kommunen och i projektet. Att följa det allmänna rådet i BBR i detaljplanarbetet kan vara ett sätt, men att tillämpa CEN standardens metoder som är mer nyanserade och beskriver faktisk dagsljusqualität är ett bra alternativ att säkerställa god tillgång dagsljus i praktiken. (CEN- Comité Européen de Normalisation)

Fråga 12: Vem ska bedöma att funktionskraven uppfylls?

Sv: Kommunen (Gunilla)

Att tillräckligt med dagsljus hör till en bostads grundläggande funktion är en del av lämplighetsprövningen som både bör bevakas i detaljplan och bygglov. Se rättspraxis (Dag)

Fråga 13: Då dagsljus ligger i konflikt med energi och ljud, kan typ växthus vara ett komplement på tex. vårdboende?

Sv: In theory we should be planning in a manner where all three of these requirements can be fulfilled. (Paul)

Översättning: I teorin bör vi projektera så att alla dessa tre krav tillgodoses.

I diskussion med kommunen kan man komma fram till det. (Gunilla)

Vad gäller bullerkrav bör en placering från bullrande väg eller verksamhet medföra att ny bebyggelse placeras längre ifrån bullerkällan vilket kan gynna dagsljussituationen, beroende på förhållandena i det enskilda fallet (Dag)

Fråga 14: Finns en Möd dom att dagsljus frågan ska prövas i bygglovet. Synpunkter på det?

Sv: Tack, MÖD P 1341-16 är med på rättsfallsammansättningen (Dag)

Fråga 15: Tack, ett medskick är att det blir jätteviktigt att möta de ENORMT STARKA ekonomiska intressanta - med tydliga föreskrifter!

Sv: Objektivt utförda dagsljusutredningar av erfarna konsulter bör utgöra ett tillräckligt stöd i projekten (Dag)